

Možnosti zapojení rodiny v léčbě emočně nestabilních adolescentů

MUDr. Kryštof Kantor^{1,2}, doc. PhDr. Jana Kocourková³

¹Dětská psychiatrická klinika FN Motol

²Klinika psychiatrie LF UP Olomouc

³Dětská psychiatrická klinika FN Motol a 2. LF UK, Praha

Potíže spojené s emoční nestabilitou jsou v adolescenci časté a diagnostikování poruchy osobnosti už v tomto věku se stává běžnější. Jedná se o významnou skupinu pacientů, obzvláště když uvážíme, že se tato porucha vyskytovala až u 76 % adolescentů, kteří vyhledali péči pro suicidální úvahy. Rodinné prostředí hraje roli při vzniku emočně nestabilní poruchy osobnosti a zároveň jsou blízcí těmito potížemi také významně zasaženi. Existuje několik terapeutických postupů, které byly adaptovány i pro emočně nestabilní adolescenty a vykazují efektivitu v jejich léčbě. Zapojení rodiny v léčbě je nezbytné. Tento článek se věnuje roli rodiny a možnostem zapojení rodinných příslušníků emočně nestabilních adolescentů v jejich léčbě

Klíčová slova: emočně nestabilní porucha osobnosti, hraniční porucha osobnosti, adolescenti, rodina, psychotherapie.

Possibilities of family interventions in the treatment of emotionally-unstable adolescents

Difficulties associated with emotional instability are frequent in adolescence, and the diagnosis of personality disorders at this age is becoming common. The importance of this group of patients is evident, when we consider that this disorder was present in up to 76 % of adolescents who sought care for suicidal ideation. Family environment plays a role in the pathogenesis of emotionally unstable personality disorder, while on the other hand, relatives are also significantly affected by this disorder. There are several therapeutic procedures that have been adapted for emotionally unstable adolescents and show effectiveness in their treatment. Family involvement in the treatment is essential. This article explores the role of the family and the possibilities of involvement of family members of emotionally unstable adolescents in their treatment

Key words: emotionally-unstable personality disorder, borderline personality disorder, adolescents, family, psychotherapy.

Úvod

Poruchy osobnosti jsou tradičně diagnostikovány v dospělosti a přístup k těmto diagnózám v adolescenci se v odborné veřejnosti liší. V kategoriálním přístupu k diagnóze poruch osobnosti může panovat obava ze značkování vedoucí k stigmatizaci a negativním sociálním dopadům. Na druhou stranu nová diagnostická kritéria MKN-11 se přiklání k dimenzionálnímu chápání poruch osobnosti a již je nepovažují za nutně trvalé poruchy (1). V tomto textu je označení emočně nestabilní

porucha osobnosti užíváno i ve smyslu hraniční poruchy osobnosti.

Podobnost emočně nestabilní poruchy osobnosti v adolescenci a dospělosti, potvrzují i neurobiologické studie (2), či metaanalýza etiologických faktorů a komorbidní psychopatologie (3). Emočně nestabilní porucha v adolescenci také predikuje tuto poruchu v dospělosti, ale ne absolutně (4).

Význam stanovení diagnózy emočně nestabilní poruchy osobnosti stoupá v situaci, kdy jsou dostupné specifické terapeutické intervence. Na druhou stranu je nezbytné vnímat i vývojový

aspekt těchto potíží v adolescenci. Autorský kolektiv Weinaera et al. uvádí nutnost rozlišovat efekt léčby od běžných vývojových změn a identifikovat jedince, u kterých je nižší pravděpodobnost spontánní úpravy. Tato skupina se zřejmě do jisté míry překrývá s pacienty s diagnózou poruchy osobnosti a bude potřebovat specifické terapeutické intervence (5).

Jedním z nejvýznamnějších terapeutických cílů v této populaci je samozřejmě suicidalita. Dalším pojmem, který se v souvislosti s diagnostikou emočně nestabilní poruchy osobnosti